

Elgåsen, Aksjøen og Kuåsen Vel (EAK Vel)

Innspill til masterplan – Sjusjøen og Ringsakerfjellet mot 2050

Dato: mai 2026

Til: Ringsaker kommune, postmottak

Innspill til masterplan for Ringsakerfjellet

Fra Elgåsen, Aksjøen og Kuåsen Vel

1. Om EAK Vel

EAK Vel er et aktivt bindeledd mellom hytteeiere, grunneier og kommunen – og en gjeng folk som er glad i fjellet. Gjennom hundrevis av dugnadstimer hvert år jobber vi for å skape gode opplevelser ute i naturen, med varierte turaktiviteter for alle. I tett samarbeid med andre velforeninger i Ringsakerfjellet bidrar vi til et levende, inkluderende og trivelig lokalmiljø.

EAK Vel representerer et av fjellområdets største hytteområder og har gjennom mange år engasjert seg aktivt i tilrettelegging av turaktivitet i sommerhalvåret. Vi kjenner terrenget, vi kjenner brukerne, og vi har et oppriktig ønske om at Ringsakerfjellet skal lykkes som helårsdestinasjon.

Det er i denne ånd vi legger frem følgende innspill – ikke som kritikk, men som et konstruktivt bidrag til et arbeid vi mener har stort potensiale.

2. Overordnet vurdering: Diagnose og løsning må henge sammen

EAK Vel har satt seg grundig inn i masterplanen slik den nå er presentert, og vi vil innledningsvis bemerke at vi støtter ambisjonen om å utvikle Ringsakerfjellet til en helårsdestinasjon. Dette er et mål vi deler fullt ut.

Likevel vil vi peke på en sentral utfordring i planens nåværende logikk: Masterplanen synes å ta utgangspunkt i at lavt sommerbesøk skyldes for få overnattingsplasser – og at løsningen derfor er flere varme senger. EAK Vel mener denne diagnosen ikke er tilstrekkelig underbygget, og at den kan lede planarbeidet i feil retning.

Vår vurdering er en annen: Sommerfjellet er stille ikke fordi kapasiteten mangler, men fordi opplevelsestilbudet ikke er godt nok organisert og tilrettelagt. Ringsakerfjellet har allerede nærmere 7 000 fritidsboliger. Disse representerer en enorm, eksisterende kapasitet som delvis står ubrukt om sommeren. Å bygge flere senger løser ikke dette – det krever at vi gir folk en god grunn til å komme.

Ingen velger en destinasjon fordi det finnes ledige senger der. Senger er en forutsetning for overnatting – men det er opplevelsen som er grunnen til at folk kommer.

Det er verdt å merke seg at samtlige hytter sjelden er i bruk samtidig. Ved halvt belegg – en helt realistisk helgetopp – representerer hyttene anslagsvis 14.000 besøkende, basert på en gjennomsnittlig familjestørrelse på fire. Dette er et besøksvolum de fleste norske reiselivsdestinasjonene bare kan drømme om. For å utnytte dette potensialet fullt ut bør masterplanen også legge til rette for enkel og fleksibel korttidsutleie av fritidsboliger, slik at hytter som ikke er i privat bruk kan bidra til økt aktivitet og omsetning i området.

En helårsdestinasjon bygges nedenfra og opp: først opplevelsesinventar, så tilrettelegging, så infrastruktur – og deretter vil både hyttefolket og turistene bruke fjellet mer. Rekkefølgen har avgjørende betydning.

Vi vil også understreke at de 7 000 fritidsboligeierne er destinasjonens desidert viktigste aktiva. Disse menneskene ferdes i fjellet vinter og sommer, de betaler for fellesgoder, og de er ambassadører for Ringsakerfjellet i hele landet. En masterplan som ikke i tilstrekkelig grad adresserer deres behov og muligheter, risikerer å gå glipp av det viktigste virkemiddelet vi har.

3. Sone 1 – Sjusjøen og Natrudstilen: Bygg smart og bygg i riktig rekkefølge

EAK Vel støtter den planlagte utviklingen i sone 1, inkludert prosjektene ved Båltunet og Natrudstilen. Utbygging av overnatting, næring og møteplasser i en konsentrert sone er i tråd med god destinasjonsutvikling, og vi heier på initiativene.

Vi vil imidlertid oppfordre kommunen til å vurdere rekkefølgebestemmelser i denne sonen. Rekkefølgebestemmelser innebærer at utbyggere er forpliktet til å finansiere og etablere nødvendig infrastruktur – som gang- og sykkelvei, skibroer og parkeringsanlegg – som en forutsetning for at utbygging kan finne sted. Dette sikrer at økt tilstrømming ikke overbelaster eksisterende infrastruktur, og at nye brukere møter et område som er rustet til å ta imot dem. Antall kryssinger av fylkesveien bør vurderes redusert.

Konkrete infrastrukturtiltak i sone 1

Med økt tilstrømming av besøkende mener EAK Vel at følgende infrastrukturtiltak bør inngå i masterplanen:

- Godt skiltet gang- og sykkelvei mellom Sjusjøen og Natrudstilen – et trygt og attraktivt ferdselsåre for alle aldersgrupper
- Skibroer der skiløypa krysser fylkesveien, med skilting for sommerbruk som gangbro
- Lavterskel tilrettelegging for downhill i slalombakken, herunder dosering av svinger etc
- Skyttelbuss med regelmessige avganger morgen og ettermiddag i sesong
- Flytte parkering fra trivselsplassen og etablere ny parkeringsløsning, eventuelt med bruk av eksisterende kapasitet ved Natrudstilen
- Bedre skilting og oppdaterte kart tilgjengelig digitalt og fysisk
- Ladestasjoner for elektriske kjøretøy
- Etablering av parkeringsplasser

4. Sone 2 og 3 – Ringsakerfjellets største mulighet

Det er i sone 2 og 3 at Ringsakerfjellets virkelige fortrinn som helårsdestinasjon ligger. Disse områdene har en kvalitet som ingen utbygging kan skape: urørt natur, rolige omgivelser og – avgjørende for sommerturisme – et sammenhengende nettverk av løyper og stier som binder fjellet sammen.

EAK Vel vil særlig løfte frem ett moment som vi mener bør ha en langt mer fremtredende plass i masterplanen: Sone 2 og 3 ligger høyere enn Sjusjøen. Det betyr at snøen kommer tidligere på høsten og holder seg lenger på våren. Allerede i dag ser vi at mange tar bilen opp til høyereliggende strøk for å starte skisesongen tidlig. Dette er et konkurransefortrinn som bør utnyttes systematisk – gjennom god grunnpreparering av løyper i disse sonene og ved å gjøre dem tilgjengelige uten privatbil.

En skyttelbuss fra Sjusjøen/Natrudstilen og opp til høyereliggende startpunkter i sone 2 og 3 vil løse flere utfordringer på én gang: det reduserer biltrafikk og parkeringsproblemer, det gjør fjellet mer tilgjengelig for besøkende uten bil, og det underbygger planens egne bærekraftsmål. Dette er et lavkostnadstiltak med høy effekt.

Tilrettelegging for sykkel, universell utforming og digital navigasjon

Grusingen av stien fra Kuåsen til Gjesbodsåsen er et godt eksempel på enkle tiltak med stor effekt. Stien er nå tilgjengelig for syklist, rullestolbrukere og barnevogner – og Midtfjellkoia er dermed blitt en inkluderende møteplass i fjellet. EAK Vel ser muligheten for at dette arbeidet kan videreføres ved foten av Snørvillen i retning Fjellelva og videre, slik at det på sikt kan dannes en sammenhengende rundtur tilbake til Sjusjøen. En slik forlengelse bør i så fall bygges smalere enn eksisterende trasé, slik at inngrepet i naturen begrenses.

En helårsdestinasjon i 2026 forutsetter digital tilgjengelighet på linje med opplevelsestilbudet ellers. Det finnes allerede gode plattformer i området: www.sjusjoenopplevelser.no er en privat aktør som tilbyr GPS-trackede turforslag for sommer og vinter, webkamera for værovervåking og en rekke praktiske reiselivstjenester. Sporet.no er en annen. Dette er solide fundament som det bør være et eksempel å bygge videre på. EAK Vel mener det er et uforløst potensiale i å videreutvikle denne typen løsninger i retning av en mer interaktiv og sanntidsbasert plattform for hele Ringsakerfjellet. Det bør altså samhandles med etablerte plattformer og ut.no er et annet godt eksempel.

En slik løsning bør som et minimum gi brukeren mulighet til å velge språk og aktivitetstype, og deretter presentere et interaktivt kart med turforslag tilpasset valgte kriterier – lengde, vanskelighetsgrad og årstid. Sanntidsinformasjon om serveringssteder, fasiliteter og eventuelle sesongstengte ruter er avgjørende for at løsningen skal oppleves som troverdig og nyttig. En app som viser at et serveringssted er åpent når det i virkeligheten er stengt, undergraver tilliten til hele tilbudet. Kontinuerlig ajourhold må derfor inngå som en forpliktende del av driftsmodellen.

EAK Vel vil også løfte frem et tema som berører både naturopplevelse, beitedyr og digital infrastruktur. Vi mener bestemt at en fjelldestinasjon uten husdyr på beite vil bli en fattigere destinasjon – det er en del av fjellopplevelsen å møte kyr og andre dyr i utmarka. Samtidig er ammekyr og andre dyr med avkom naturlig beskyttende og kan oppleves truende for besøkende som ikke er vant med dem. Teknologi som NoFence – digitale gjerder som via GPS holder husdyr unna definerte soner som badeplasser, sentrumsområder og høyfrekvente turkorridorer – kan her være et godt virkemiddel for å balansere hensynet til naturopplevelse og besøkendes trygghet.

Som omtalt tidligere i dette innspillet er de 7000 hytteeierne i Ringsakerfjellet destinasjonens viktigste ressurs. En god digital plattform vil styrke opplevelsen også for dem som allerede er her.

Løypenettet som ryggrad for helårsdestinasjonen

EAK Vel vil understreke at et velfungerende løype- og stinett er Ringsakerfjellets viktigste aktivum – ikke bare vinterstid, men hele året. Masterplanen bør inneholde en klar løypestrategi som beskriver hvilke traseer som skal prioriteres, hvordan de skal vedlikeholdes og finansieres, og hvilke som kan kombineres med sommerbruk for gå- og trillesti.

Sammenknytning av hytteområder gjennom kombinerte løyper og gangstier er ikke bare en opplevelseskvalitet – det er en forutsetning for at sone 2 og 3 skal fungere som en helhetlig destinasjon.

Besøkende som kan gå, sykle eller gå på ski fra sitt eget hytteområde og videre inn i fjellet uten å ta bilen, opplever destinasjonen som komplett.

Konkrete tiltak i sone 2 og 3

EAK Vel foreslår følgende tiltak, som samlet sett har lav kostnad men høy opplevelsesverdi:

- Gruse opp skiløypa til gå- og trillesti fra Kopnagelen til Ljøsheim – styrker tilgjengeligheten til Hygga
- Gruse opp sti langs Fjellelva fra Kroksjødammen til Sjusjøen

- Gruse opp skiløypa fra Kuåsen til Elgåsen
- Gruse opp ny trasé langs Aksjøbekken og ned til ny trivselsplass ved Aksjøen (i EAK Vels egne planer)
- Gruse opp gå- og trillesti mellom Aksjøen og Snultra – forbedrer forbindelsen til Øyer og knytter destinasjoner sammen

Alle tiltakene er tenkt med 100 cm bredde. Vi er bevisste på at full universell utforming i disse områdene vil kreve inngrep i naturen som vil være uforholdsmessig store – og vi mener den valgte løsningen er et godt kompromiss mellom tilgjengelighet og naturhensyn.

5. Naturopplevelser, dyreliv og bike-and-hike

Ringsakerfjellet har fortsatt et rikt dyreliv i utmarka. Store beitedyr, sau og andre dyr er en del av fjellidentiteten og bidrar til den autentiske naturopplevelsen som besøkende søker. Dette er et fortrinn vi må forvalte klokt – ikke eliminere.

EAK Vel vil samtidig peke på at økt ferdsel og dyreliv må sameksistere på en ordnet måte. Vi anbefaler som tidligere omtalt at masterplanen vurderer enkle tiltak som hindrer storfe og sau i å vandre inn i sentrumsområder og langs de mest brukte ferdselsårene. Dette er ikke primært et dyrevernsspørsmål, men et spørsmål om opplevelseskvalitet og trygghet for besøkende.

Vi vil også løfte frem et konsept vi ser stadig mer av ved vellykkede fjelldestinasjoner i Alpene: bike-and-hike. Prinsippet er enkelt – syklistene kan ta seg frem til et naturlig overgangspunkt, parkere sykkelen i en sikret innhegning (holde beitedyr ute), og fortsette til fots inn i mer sårbare områder. Dette ivaretar naturmiljøet, begrenser slitasje på stier og sikrer at de mest verdifulle naturområdene forblir tilgjengelige for alle – også de som ikke sykler. EAK Vel anbefaler at masterplanen vurderer å innarbeide bike-and-hike-punkter som en del av stinettstrategien.

Elver, bekker og badeplasser – rimelige tiltak med stor effekt

Ringsakerfjellet har et nettverk av idylliske elver og bekker som i dag er lite synliggjort og dårlig tilrettelagt. Med enkle og relativt rimelige grep – skogpleie langs vannkanten, rasteplasser med benker, søppelkasser og informasjonsskilt – kan disse bli attraktive destinasjoner.

Langs eksisterende stier er det flere steder naturlig tilrettelagt for bading og opphold. Å løfte disse til enkle, skilte badeplasser er et lavkostnadstiltak med høy opplevelsesmessig verdi, særlig for barnefamilier.

I denne sammenhengen vil vi understreke et enkelt prinsipp som gjelder universelt for destinasjonsutvikling: turister går den veien skiltene peker.

God skilting, oppdaterte kart tilgjengelig både digitalt og fysisk, og tydelige turmål er ikke et tillegg til opplevelsestilbudet – det er en forutsetning for at folk faktisk opplever det vi har å by på.

6. Tilgjengelighet og bom – et spørsmål om destinasjonens rekkevidde

En helårsdestinasjon forutsetter at besøkende kan oppleve mer enn kjerneområdet. Ringsakerfjellet har et delvis bomfritt område fra Mesnalia til Storåsen, men de mange bommene i og rundt sone 2 og 3 begrenser tilgjengeligheten til sentrale deler av fjellet for besøkende som ikke er hytteeiere i disse områdene.

EAK Vel ber om at masterplanen tar eksplisitt stilling til bomordningen – herunder om dagens modell er hensiktsmessig sett i lys av ambisjonen om helårsdestinasjon, og om det finnes løsninger som bedre balanserer hensynet til finansiering av veier og hensynet til bred tilgjengelighet.

7. Velkoia på Elgåsen – dugnad som destinasjonsutvikling i praksis

EAK Vel ønsker å løfte frem Velkoia på Elgåsen som et konkret eksempel på hva frivillig innsats og riktig tilrettelegging kan utrette. Velkoia har nå vært driftet på dugnad i fire vintersesonger, og resultatene taler for seg selv: statistikken vår viser et stadig voksende besøkstall, en stor og stigende andel utenlandske turister, og gjester som år etter år returnerer. (Dette er ikke noe vi tror, men fakta hentet fra vår ferske spørreundersøkelse.)

Driften er bærekraftig i ordets fulle betydning. Overskuddet fra driften går tilbake til fellesskapet – til vedlikehold av stier, til løypeavgift og til et bidrag til det lokale Røde Kors. Dette er ikke en kommersiell aktør som konkurrerer med andre serveringssteder. Velkoia er et supplement – et tilbud som fyller en nisje og som bidrar til at gjestene opplever fjellet som levende og imøtekommende.

Velkoia illustrerer med all tydelighet den tesen EAK Vel bygger hele dette innspillet på: det er opplevelsestilbudet som aktiverer fjellet.

Folk kommer ikke til Sjusjøen fordi det er senger der. De kommer fordi det er noe å oppleve, noen som tar imot dem, og en atmosfære som gjør dem glade for at de dro hit.

På sikt ser vi ikke bort fra at Velkoia kan ha åpent periodevis også i sommerhalvåret, med et enkelt og lokalt forankret tilbud – eksempelvis spekemat og lokal produksjon på menyen. Vi anser dette som et naturlig neste steg i en gradvis utvikling, i takt med at sommeraktiviteten i området øker.

De få seterområder som fortsatt ikke er utbygget må bevares som en del av et viktig aktivum.

8. Et rettferdig spleiselag – forutsetning for et godt samarbeidsklima

EAK Vel er fullt ut innforstått med at utvikling av en helårsdestinasjon krever investering. Vi stiller oss positive til å bidra i et spleiselag, og vi gjør det allerede. Fritidsboligeiere i området betaler i dag kontraktfestede beløp øremerket vedlikehold og drift av løypenettet – sommer og særlig vinter. Velforeningene bidrar i tillegg med egne midler og betydelig dugnadskapasitet.

Vi vil imidlertid be kommunen og styringsgruppen om å ha dette bildet klart for seg når nye finansieringsmodeller vurderes: det er ikke rimelig å legge ytterligere avgifter og forpliktelser på hytteeiere som allerede bærer en vesentlig del av kostnadene. En slik utvikling vil over tid svekke samarbeidsviljen og skape et skjørt samarbeidsklima.

I dag benytter turister det preparerte løypenettet uten å bidra til finansieringen av det. Et rettferdig spleiselag må inkludere alle som bruker og nyter godt av fjellets tilbud

EAK Vel mener det er naturlig og riktig at brukerbetaling vurderes som en del av finansieringsmodellen – ikke som straff, men som et prinsipp om rettferdig fordeling av kostnader og goder. Vi vil også understreke at et velfungerende spleiselag forutsetter at grunneierne ser Ringsakerfjellet som en helhet, ikke som separate enkeltarealer. Destinasjonsutvikling lykkes bare når aktørene er villige til å tenke utover egne grenser og egne kortsiktige interesser. EAK Vel forventer at masterplanen adresserer dette tydelig, og at kommunen tar en aktiv rolle i å fasilitere et slikt samarbeid.

Avslutningsvis gjentar vi det vi mener er planens viktigste premis: hyttefolket er destinasjonens største aktiva.

En kundegruppe på nærmere 7 000 fritidsboliger – med familier, nettverk og kjøpekraft – er ikke et problem som skal håndteres, men en ressurs som bør inviteres med og verdsettes.

9. Oppsummering og invitasjon til samarbeid

EAK Vel oppsummerer våre viktigste anbefalinger slik:

- Masterplanen bør basere seg på riktig diagnose: sommerfjellet trenger opplevelser og tilrettelegging – ikke primært flere senger
- De 7 000 fritidsboligeierne er destinasjonens viktigste ressurs og bør behandles deretter i planverket
- Rækkefølgebestemmelser i sone 1 sikrer at infrastruktur er på plass før utbygging finner sted
- Masterplanen bør inneholde en klar løypestrategi, god grunnpreparering i sone 2 og 3, som høyfjellsfortrinn og tidlig snø som konkurransefortrinn
- Skyttelbuss til høyereliggende strøk er et gjennomførbart, bærekraftig og kostnadseffektivt tiltak
- Bike-and-hike-punkter og tilrettelegging langs elver og bekker gir høy opplevelsesverdi til lav kostnad
- God skilting og oppdaterte kart er en forutsetning – turister går dit skiltene peker
- Et rettferdig spleiselag inkluderer turister gjennom brukerbetaling og forutsetter at grunneierne tenker helhet
- Stiforbedringene i sone 2 og 3 er rimelige tiltak med stor effekt og bør prioriteres tidlig

EAK Vel stiller seg til disposisjon for videre dialog. Vi har praktisk erfaring fra tilrettelegging av turaktivitet i disse områdene, vi kjenner brukerne, og vi er villige til å bidra aktivt – både i planlegging og gjennomføring – der det er ønskelig.

Kanskje kan det være nyttig å forhøre seg med DOGA – Design og arkitektur Norge. De hjelper kommuner og bedrifter med omstilling og innovasjon.

Vi ser frem til å følge planarbeidet videre og ønsker Ringsaker kommune lykke til med det viktige arbeidet med å forme fremtidens Ringsakerfjellet.

Med vennlig hilsen

Erik Helli
Styreleder

Elgåsen, Aksjøen og Kuåsen Vel (EAK Vel)